

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

הפרשת כהן גדול מביתו

פרישת כהן השורף פרה אדומה

(ב' א') משנה: שבעת ימים קודם יום הכיפורים מפרישים כהן גדול (שכל עבודת יום הכיפורים אינה כשירה אלא בו) מביתו ללשכת פרהדרין (שבבית המקדש). מתקינין (מזמנים) לו כהן אחר תחתיו, שמא יארע בו פסול (קרי או שאר טומאה). רבי יהודה אומר: אף אשה אחרת מתקינין לו, שמא תמות אשתו. שנאמר ¹ "וְכִפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ". ביתו, זו אשתו. אמרו לו: אם כן אין לדבר סוף (שמא גם זו תמות).

תנן התם (פרה ג,א): שבעת ימים קודם שריפת הפרה (אדומה), היו מפרישין כהן השורף את הפרה מביתו ללשכה שעל פני הבירה, צפונה מזרחה (לעזרה). ולשכת בית האבן הייתה נקראת, (מפני) שכל מעשיה (של פרה) בכלי גללים, בכלי אבנים ובכלי אדמה (שאינם מקבלים טומאה).

(ומבאר) מאי טעמא? כיוון דטבול יום (שטבל ועדיין לא העריב שמשו) כשר בפרה, **דתנן** (פרה ג,ז): מטמאין היו הכהן השורף את הפרה, ומטבילין אותו, להוציא מליבן של צדוקין שהיו אומרים: במעורבי שמש הייתה נעשית (הפרה, רק בטהורים גמורים שהעריב שימשם, ולא בטבול יום), תקינו לה רבנן כלי גללים כלי אבנים וכלי אדמה, דלא ליקבלו טומאה, כי היכי דלא ליזלזלו בה.²

מאי שנא צפונה מזרחה?

כיון דחטאת היא (נקראת, שנאמר³ "וְהִיְתָה לְעֵדוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמִי נָדָה חֲטָאת הוּא"), וחטאת טעונה צפונה,⁴ וכתיב בה⁵ (בפרה אדומה) "וְהִזָּה) אֶל נֶכַח פְּנֵי אֱהֶל מוֹעֵד" (שהוא עומד בהר המשחה, ומתכוון ורואה פתחו של היכל שהוא בכותל מזרחי), תקינו לה רבנן לשכה צפונה מזרחה, כי היכי דלהוי לה היכרא.⁶

מאי בירה?

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מקום היה בהר הבית, ובירה שמו.

וריש לקיש אמר: כל המקדש כולו קרוי בירה, שנאמר "הַבִּירָה אֲשֶׁר הִכִּינוּתִי".⁷

¹ ויקרא, פר' אמור, טז,ו.

² לומר הואיל וטבול יום כשר בפרה, אין צריך להיות זריזים בה בשמירת טהרה, לכך עשו בה מעלות הרבה לטהרה, וזו אחת מהן. רש"י.

³ במדבר, פר' חוקת, יט,ט.

⁴ חטאות הקריבות במזבח נשחטות בצפון. ולא שזו טעונה צפון, שהרי היא נשחטת בהר המשחה. רש"י.

⁵ במדבר, פר' חוקת, יט,ד.

⁶ לדעת שהופרש שם כדי להטיל עליו עבודת פרה הקרויה חטאת, וטעונה מזרח, וישים לב להיות זריז במעשיה, וסדר עבודותיה. רש"י.

⁷ אשר זימנתי לה מקום גורן ארונה לבנותה בו. ודוד קאמר ליה להאי קרא (בדברי הימים-א,כט,יט). רש"י.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

לשכת פרהדרין: לשכת פרהדרין היתה בתחום העזרה.⁸ רש"י כתב, שהיא לא הייתה קדושה.⁹ וכעין זה כתבו **תוספות** שהייתה בנויה בקודש, ופתוחה לחול.¹⁰

לשכת בית האבן: מבואר שהיו מפרישים הכהן השורף, ללשכה שעל פני הבירה, צפונה מזרחה. רש"י ביאר, שבעזרה הייתה. וכן כתב הרמב"ם "כְּשֶׁמְפָרְשִׁין הַכֹּהֵן הַשּׁוֹרֵף אוֹתָהּ, מְפָרְשִׁין אוֹתוֹ לְלִשְׁכָּה מוֹכֶנֶת בְּעֶזְרָה, וּבֵית אֶבֶן הִיְתָה נִקְרָאת...".¹¹ ודעת **תוספות**, שהלשכה הייתה חוץ לעזרה. וכן כתב הרמב"ם, שבצד מזרח בהר הבית היתה, ולא בעזרה.¹⁴

פרישת שאר כהנים העוסקים בפרה אדומה: כתבו **תוספות ישנים**, אבל שאר כהנים שהיו עסוקין באסיפת אפרה ובשאר עסקיה, לא היו מפרישין אותן.

שכל מעשיה בכלי גללים: כתבו **תוספות** דווקא באלו ז' ימים של שריפת הפרה; אבל בשעת קידוש, התנן (פרה ה,ה) בכל הכלים מקדשים ואפילו בכלי גללים כו'. וכן כתב הרמב"ם.¹²

באיזו טומאה מטמאים כהן השורף פרה: דעת **תוספות** דלאו בטומאה דאורייתא מטמו ליה.¹³ ודעת הרמב"ם שבשרץ היו מטמאים אותן.^{14,15}

⁸ ראה להלן, י"ט א'. וכן מבואר בראשונים.

⁹ 'על כרחך לשכת פרהדרין לא היתה קדושה, שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד, כל שכן שכיבה'.

¹⁰ דאי לאו הכי הא אין ישיבה בעזרה, וכל שכן שאין ישנים בה. תוספות. ועיי"ש עוד. מקורות: רש"י (ו' א', ד"ה מביתו). תוספות (ב' א', ד"ה ומאי שנא; ח' ב', ד"ה דאי).

¹¹ מקורות: רש"י (ד"ה צפונה). רמב"ם (הל' פרה אדומה ב,א). תוספות (ב' א', ד"ה ומאי שנא). מאירי (ד"ה ובענין פרה).

¹² מקורות: רמב"ם (הל' פרה אדומה, ב,א). תוספות (ב' א', ד"ה שכל).

¹³ דלא הוי מזלזלי בה כולי האי! אדרבה, אמרינן בפרק אין דורשין (חגיגה י"ח ב') בגדי אוכלי קודש, מדרס לחטאת. אלא כדתנן בפ"ג דמסכת פרה (מ"ח) סמכו ידיהם על ראשו ואומרים לו: אישי כהן גדול, רד טבול אחת, דמחמת שנוגעין בו חשבינן ליה כטמא טומאה דרבנן, דאחיו הכהנים חשיבי כטמאים לגבי דידיה, דבגדיהם מדרס לחטאת כדפרישית.

¹⁴ זה לשונו: "הַצְדוּקִין הָיוּ אוֹמְרִין שְׂאִין מַעֲשֵׂה הַפְּרָה כְּשֶׁר אֶלָּא בְּמַעֲרְבֵי שְׁמֶשׁ. לְפִיכָּךְ הָיוּ בֵּית דִּין בְּבֵית שְׁנֵי מְטָמְאִין אֶת הַכֹּהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפְּרָה בְּשָׂרָץ וְכִיּוֹצֵא בוֹ, וְטוֹבֵל וְאַחַר כֵּךְ עוֹסֵק בָּהּ, כִּדִּי לְבַטֵּל דְּבָרֵי אֵלוֹ הַזֵּדִים שְׂמוּרִין מִהַעוֹלָה עַל רוּחָם, לֹא מִן הַקְּבָלָה. וְכֵן כָּל הַפְּלִים שְׂמֻכְנִיסִין לְתוֹכָן אֶפְרָה הַפְּרָה - כְּלָן טְבוּלֵי יוֹם הָיוּ." מקורות: רמב"ם (הל' פרה אדומה א,ד). תוספות (ב' א', ד"ה להוציא).

¹⁵ המקור להפרשת כהן, ותוקף הדין, אם מדאורייתא או מדרבנן, יתבאר, בעזרת ה', בדף הבא.